

TEPAV DİREKTÖRÜ VE ANKARA FORUMU KOORDİNATÖRÜ PROF.DR. GÜVEN SAK:

Filistin, İsrail ve Türkiye arasında ekonomik işbirliği için “Ankara Forumu”

Özel sektöre ve serbest piyasa kurallarına dayalı ekonomilerin güçlendirilmesi bölgedeki demokratikleşme sürecine önemli katkıda bulunacaktır. Bölgedeki temel ihtiyaçlardan biri özel sektörün dönüşüme öncülük edebilmesi ve organize olabilmesidir

Türkiye'nin de içinde bulunduğu medeniyetlerin beşiği Ortadoğu bölgesi yüzyıllardır ekonomik ve sosyal kalkınma bakımından potansiyelinin çok altında kalmıştır. Siyasi sorunların ekonomik gelişimin önünde büyük bir engel olarak durduğu ortamda, cılız kalmış özel sektör yapıları herhangi bir siyasi değişime yol açacak güce sahip değildir. Öte yandan, bölgenin hızla artmakta olan nüfusu ve milyonlarca işsiz gence istihdam yaratma gereği böl-

► PROF. DR. GÜVEN SAK:

TOBB'un "Barış için Sanayi" girişimi kapsamında gerçekleştirdiği bölgedeki faaliyetleri, girişimleri barış için uygun ortamı sağlayacaktır

ge ülkelerinin önünde ivedilikle çözülmesi gereken bir sorun olarak durmaktadır.

Türk özel sektörünün ticari ve sanayi gelişim tecrübesi bu süreçte bölgeye ışık tutabilecek niteliktedir. İşte bu ihtiyaçtan hareketle, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) "Barış İçin Sanayi" (TOBB-BİS) girişimini başlatmıştır. TOBB-BİS girişimi bölgedeki ülkelerde özel sektörün gelişimine somut ve elle tutulabilir projelere odaklanacaktır. Amaç büyük sorunların çözümüne aşamalı olarak yaklaşım, küçük ama sağlam adımlarla ilerlemektir. Bu girişimin çatısı altında yürütülecek projeler kapsamında Türk işadamlarının girişimciliğini, olağanüstü şartlarda iş yapma ve istihdam yaratma becerilerini bölge ülkelerine de aktarabilmeleri ve bölgedeki işbirliği olanaklarını geliştirecek kanallar yaratılması hedeflenmektedir.

NEDEN "BARIŞ İÇİN SANAYİ" GİRİŞİMİ?

Barış İçin Sanayi girişiminin hareket noktası, Türkiye'nin Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) modelinin diğer ülkelerde uygulanması olacaktır. Kötü makroekonomik şartlar altında, yerel seviyede elverişli yatırım ortamları yaratan OSB'ler, Türkiye'de binlerce KOBİ'ye üstün nitelikli alt-

yapı hizmeti sağlamanın yanında, şirketlerin üstündeki bürokrasi yükünü azaltmış ve düzenli şehirleşmeye önemli katkılarda bulunmuştur. Elle tutulur projelerle yerel seviyede istihdam yaratmaya yönelik bu OSB modelini, Türk iş dünyası, diğer ülkelere, iş dünyası destek kuruluşları arasındaki ağlar aracılığıyla uygulayabilir. Bu modellerin uzun vadede yaygınlaşması ve başarılı olması ülkelerdeki yatırım ortamını iyileştirerek hem ülkelerin genç nüfuslarına istihdam olanakları yaratacak, hem de sanayi bölgeleri arasındaki ağlar sayesinde yerel şirketleri küresel pazarlara bağlayabilecektir. Benzer ağların çoğalması ülkeler içindeki ve arasındaki barış ortamının tesisine çok önemli bir katkıda bulunacaktır.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'nın (TEPAV) yürütmekte olduğu TOBB-BİS girişimi bu vizyon doğrultusunda 2005 yılında ilk adımlarını atmıştır. 2006 ve 2007'de Filistinli, İsraili ve Türk işadamlarının bir araya getiren ve sürekli bir diyalog mekanizması olan Ankara Forumu kurulmuş ve işler hale getirilmiştir. Girişimin ilk etabında, Gazze'deki Erez Sanayi Bölgesinin Yeniden Canlandırılması Projesine odaklanılmış, 2007'nin ortasından itibaren ise proje portföyüne Batı Şeria'dan seçilecek bir veya iki sanayi bölgesinin eklenmesi kararı alınmıştır.

Bölgesel ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerden biri olan "Filistin-İsrail-Türkiye Ekonomik İşbirliği için Ankara Forumu" TOBB, "Filistin Ticaret, Sanayi ve Tarım Odaları Federasyonu" ve "İsrail Ekonomik Kuruluşlar Federasyonu" nun bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Bu forum, Türkiye, Filistin ve İsrail'den gelen işadamları delegasyonları arasında sürekli bir üçlü diyalog mekanizması geliştirmek amacını taşımaktadır. Ankara Forumu, barış sürecinde eksikliği bugüne kadar hissedilen ilk sivil toplum girişimi olma özelliğine sahiptir.

ANKARA FORUMU'NUN AMACI

Ankara Forumu'nun amacı, İsrail-Filistin barış sürecinde uygulanabilir projeler vasıtasıyla iş adamlarının desteğini sağlamaktır. Forum sırasında hızlı hareket etmek ve büyük projelere odaklanmak yerine, aşama aşama ilerlenebilecek bir yol haritası oluşturmaya karar verilmiştir. Ankara Forumu'nun iş adamlarından oluşması çözümlenmek istenilen projelere teorik değil, pratik yaklaşmayı ön plana çıkarmaktadır. Ankara Forumu'nun amacı somut meseleleri ele alarak, ortaya çıkan somut engellerin aşılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu forum, üç toplum arasında sadece konuşmaya imkân veren bir kanal değil, somut konular etrafında fikir alışverişine ve hareket planları yapılmasına zemin hazırlayan gerçek bir platform oluşturmayı amaçlamaktadır.

Nisan 2005 ve Eylül 2007 arasında yapılan altı toplantı sayesinde Ankara Forumu çerçevesinde oluşturulan işadamları ağı genel sorunlara yerel çözümler üretebilecek bir kapasiteye gelmiş ve karşılıklı güven tesis edilmeye başlanmıştır.

Bölge halkı ve karar alıcıları Ankara Forumu'nun işler hale gelmesine ve Türkiye'nin bölgedeki barış sürecinde rol almasını büyük memnuniyetle karşılamaktadır. Bugün, Ankara Forumu bölgedeki en önemli diyalog mekanizmalarından biri olarak kendini kanıtlamıştır. Benzer bir platformu kurmayı hedefleyen Dünya Bankası girişimleri, istenilen başarıya ulaşamayınca, Dünya Bankası, Sn. Hisarcıklıoğlu'nun başkanlığını yaptığı Ankara Forum çatısı altına girme kararı almıştır. Yine aynı şekilde, Amerikan Ticaret Odası, Ankara Forumu toplantılarına gözlemci olarak katılacaktır ve bölgedeki özel sektöre yönelik faaliyetlerini Ankara Forumu vasıtasıyla tasarlayacaktır.

ANKARA FORUMU'NUN ÖNCELİKLERİ

Ankara Forumu kapsamındaki tartışmalardan çıkmış olan projelerin başında Gazze'deki Erez Sanayi Bölgesi'nin inşa edilmesi ve işletilmesi projesi gelmektedir. Bu projenin hayata geçmesiyle yaklaşık on bin Gazzeli bölgedeki şirketlerde istihdam edilebilecektir. Aynı şekilde, bölgede Türk şirketlerinin yer alması teşvik edilecektir. Filistin ve ABD arasındaki serbest ticaret anlaşması sayesinde, bölgede üreti-

len ürünler, ABD pazarına gümrüksüz ve kotasız girebilecek dolayısıyla da bölgede yatırım yapacak Türk şirketlerine çok önemli fırsatlar sunmaktadır.

Erez Sanayi Bölgesi çalışmalarına ek olarak, Ankara Forumu kapsamında yürütülen faaliyetlerin çeşitlendirilmesi de önümüzdeki dönem öncelikleri arasında olacaktır. Sınır geçişlerinin modernizasyonu ve işletilmesi konusunda TOBB'un tecrübesinin Filistinli odalara aktarılması ve Filistinli odalarda kapasite geliştirme programlarının uygulanması yeni iş planı içinde yer almaktadır. Aynı zamanda KOBİ geliştirme programları, işgücü becerilerinin daha rekabetçi hale gelmesine yönelik çalışmaların da somut projelerde dönüşmesi Ankara Forumu'nun öncelikleri arasında olacaktır.

Gazze'deki siyasi durumun son aylarda hızla değişmesi, bölgedeki kurumsal yapıya da zarar vermiş, dolayısıyla Erez Projesinde hızlı hareket edilmesini zorlaştırmıştır. Bu durumu bölgedeki uzmanlarda değerlendiren TOBB yetkilileri, bir yandan Gazze'deki Erez Projesi'ne devam ederken, diğer yandan da Batı Şeria'da benzer bir sanayi bölgesini kurmak ve işletmek kararı almıştır. 22-26 Temmuz 2007 tarihlerinde bölgeye giden bir TOBB heyeti, Batı Şeria'da yer seçimi çalışmalarını başlatmıştır.

TOBB'un İsrail, Filistin ve Türk işadamlarını bir araya getiren Ankara Forumu kapsamındaki girişimleri, bu potansiyel katkıyı somut projeler vasıtasıyla hayata geçirmeyi hedeflemektedir. Bu projeler sayesinde bir yandan Türk özel sektörünün bölgedeki görünürlüğü ve faaliyetleri artarken, diğer yandan Türkiye'nin bölgedeki "yumuşak gücü" artacaktır.

TOBB'UN BÖLGE BARIŞINA KATKISI VE ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEM

TOBB'un "Barış için Sanayi" girişimi kapsamında gerçekleştirdiği bölgedeki faaliyetleri, girişimleri barış için uygun ortamı sağlayacaktır. Bölgede barış ortamının sağlanması, siyasi, ekonomik, sosyal, uluslararası çok sayıda unsurun arasındaki karmaşık bağların barışa destek olacak şekilde çözümlenmesi ile mümkün olacaktır. Bugün bölgede, özellikle Filistin'de ne özel sektör gelişmiştir, ne de çalışma çağındaki

nüfus için yeterince istihdam yaratılmaktadır. TOBB'un projeleri gibi projeler bölgede başarılı olur ve sayıları artarsa, hem özel sektörün güçlenmesine hem de istihdam yaratılmasına hayati bir katkı yapabilecektir. Bu gibi adımlar, bölgede barış ortamının oluşmasının temel yapı taşları konumundadır. Bu sayede, Türk Özel Sektörü, bölgedeki barış süreci hem model oluşturacak hem de anahtar aktör haline gelecektir.

Geçmişten gelen tarihi bağlarımızın ve her iki toplumla olan iyi ilişkilerimiz gibi unsurların yanında, bugün, Türkiye'nin bölgede daha aktif olmasını sağlayacak çok önemli bir üçüncü unsur eklenmiştir. Bölgedeki temel sorunlardan veya zorluklardan biri özel sektörün gelişimidir. Ticaret ve sanayi faaliyetlerinin gelişmesi, uzun vadede bölgedeki başta işsizlik olmak üzere çok sayıda ekonomik, siyasi ve sosyal sorunun çözümüne katkıda bulunacaktır. Bugün, İtalya'yla Çin arasındaki coğrafi bölgenin tümünde, Türk özel sektörü en büyük hacme ve en başarılı performansa sahiptir. İşte böyle bir altyapısı, tecrübesi ve birikimi olan Türk özel sektörünün, bölgemizdeki diğer ülkelerdeki özel sektöre dayalı ekonomik faaliyetlerin gelişmesi yapabileceği çok önemli katkılar bulunmaktadır. Bölge ülkelerinden işadamları ve liderlerle yapılan temasların hemen hepsinde, Türk özel sektörünün daha da faal olmasını arzuladıklarımı dile getirmişlerdir.